

כ"ה כסלו, תשפ"ב
29 נובמבר, 2021
מס': 6/2021

הנדון: טיפול בתלונות בעקבות פגיעה או הטרדה מינית במהלך טיפול רפואי

1. רקע:

משרד הבריאות רואה חשיבות עליונה בשמירת הסביבה הטיפולית בכלל מערכת הבריאות, כבטוחה, מכבדת ונטולת הטרדות מיניות מילוליות או פיזיות. הטרדה מינית היא התנהגות אסורה על פי חוק אשר הוגדרה כעבירה פלילית, שבבסיסה עומדת התנהגות בעלת אופי מיני, המופנית כלפי אדם אחר. במסגרת החוק, הוגדרה ההטרדה המינית גם כעבירה משמעתית וגם כעוולה אזרחית. הטרדה מינית כוללת גם סחיטה באיומים, כאשר המעשה שהאדם נדרש לעשותו הוא בעל אופי מיני, מעשים מגונים, התייחסות מבזה ומשפילה המופנית לאדם ביחס למינו או מיניותו, הצעות או התייחסויות מיניות חוזרות מצד מטפל כלפי מטופל. זאת, גם אם המטופל לא הראה למטפל כי אינו מעוניין בהם, נוכח קיומם של יחסי תלות ומרות. התנהגויות אלה, יכולות להחשב הפרה של שורת חוקים ובהם חוק זכויות החולה, התשנ"ו – 1996, החוק למניעת הטרדה מינית, התשנ"ח-1998 (להלן: "החוק") ושל התקנות למניעת הטרדה מינית (חובות מעביד), תשנ"ח-1998 (להלן "התקנות") ובמקרים מסויימים אף עבירה על חוק העונשין.

2. מטרה:

קביעת כללים למניעת פגיעה והטרדה מינית במהלך טיפול רפואי בהתאם להוראות כל דין והנחיות חוזר זה וקביעת דרכים לטיפול בתלונות בנושא.

3. הגדרות לחוזר זה:

"מטפל" - העוסק במקצועות הבאים: רפואה, רפואת שיניים, במהלך סטאז' סיעוד, מיילדות, פסיכולוגיה, ריפוי בעיסוק, פיזיותרפיה, קלינאות תקשורת, תזונה-דיאטה, קרימינולוגיה, קרימינולוגיה קלינית, פודיאטריה, פודיאטריה ניתוחית, כירורקטיקה במוסד רפואי, עבודה סוציאלית, וכן רשימה נוספת של מקצועות בריאות טיפוליים שונים שהוכרו כמטפלים לפי חוק זכויות החולה או בתקנות שונות.

"נציב" - נציב קבילות הציבור למקצועות רפואיים במשרד הבריאות.

"נציבות" - נציבות קבילות הציבור למקצועות רפואיים במשרד הבריאות.

"ממונה" - הממונה על טיפול בהטרדות מיניות ביחסי מטפל מטופל בנציבות קבילות הציבור למקצועות רפואיים במשרד הבריאות.

"עובד או מתנדב" - עובדי מנהל ומשק, מתנדבים ומתנדבי שירות לאומי וכל נותן שירות אחר במסגרת הרפואית.

"מטופל" - אדם המבקש או מקבל טיפול או בדיקה רפואית. מטופל בהקשר לחוזר זה מתייחס לשני המינים.

"ממונה על השויון המגדרי" - (במוסדות הממשלתיים) הגורם האחראי בין היתר על קבלת תלונות כנגד מי שחוק המשמעת חל עליו, העברתן לטיפול בנציבות שירות המדינה וליווי המתלונן בהליכים. "ממונה למניעה וטיפול בהטרדה מינית" - הגורם האחראי למניעה וטיפול בהטרדה מינית אשר מונה ע"י מנהל המוסד.

"אגף המשמעת" - (במוסדות הממשלתיים) אגף בכיר משמעת בנציבות שירות המדינה. ממונה על הטיפול בתלונות על הטרדה מינית כנגד מי שחוק המשמעת חל עליו. "הטרדה מינית" על פי החוק והפסיקה היא כל אחד מאלה:

(1) סחיטה באיומים – כמשמעותה בסעיף 428 לחוק העונשין, כאשר המעשה שהאדם נדרש לעשות הוא בעל אופי מיני.

(2) מעשים מגונים – כמשמעותם בסעיפים 348 ו-349 לחוק העונשין (מעשה לשם גירוי, סיפוק או ביזוי מיניים הנעשה ללא הסכמת המתלונן).

(3) הצעות חוזרות בעלות אופי מיני, המופנות לאדם אשר הראה למטריד כי אינו מעוניין בהצעות האמורות, ואם הן מופנות לאדם שיש בינו לבין המטריד יחסי תלות או מרות, גם אם לא הראה למטריד שאינו מעוניין בהצעות.

(4) התייחסויות חוזרות המופנות לאדם, המתמקדות במיניותו, כאשר אותו אדם הראה למטריד כי אינו מעוניין בהתייחסויות אלה, ואם הן מופנות לאדם שיש בינו לבין המטריד יחסי תלות או מרות, גם אם לא הראה למטריד שאינו מעוניין בהתייחסויות כאלה.

(5) התייחסות מבזה או משפילה המופנית לאדם ביחס למינו או למיניותו, לרבות נטייתו המינית.

(6) פרסום תצלום, סרט או הקלטה של אדם, המתמקד במיניותו, בנסיבות שבהן הפרסום עלול להשפיל את האדם או לבזותו, ולא ניתנה הסכמתו לפרסום.

(7) הטרדה סביבתית (Hostile environment) הכוללת: שית, שפה, בדיחות, תרבות היוצרים אווירה עויינת בעלת אופי מיני.

"פגיעה מינית" – היא שם כולל למספר רב של עבירות מין, בטווח רחב: אינוס, בעילה אסורה בהסכמה, מעשה סדום ומעשה מגונה, כולן כמוגדר בחוק העונשין. עבירות מין שנעשות תוך ניצול יחסי מרות או תלות נחשבות עבירות בנסיבות מחמירות והענישה עליהן חמורה אף יותר.

4. עקרונות לטיפול בתלונה:

4.1. הגשת תלונה לא תשפיע לרעה על הטיפול במטופל ולא תמנע ממנו קבלת טיפול נאות.

4.2. יש לאפשר למטופל הפנייה לקבלת טיפול על ידי מטפל אחר, מיד עם הגשת התלונה.

- 4.3. יש למסור למטופל את ממצאי ומסקנות בירור התלונה שהגיש בנושא הטרדה או פגיעה מינית.
- 4.4. מענה מפורט ישלח למלין בתוך שבועיים מתום סיום הטיפול, ויכלול את אופן הטיפול בתלונה, הגורם המברר, תוצאות הבירור ואפשרויות ערעור אודות ההחלטה. למענה יצורף דף מידע אודות זכויות נפגעי תקיפה מינית ועמותות לסיוע.
- 4.5. בתלונות שהוגשו למוסדות הרפואיים הממשלתיים המענה ישלח בהתאם להוראות התקשי"ר ולנוהל "זכות היידוע וזכות ערר בתיקי הטרדה מינית בהליך המשמעת".
- 4.6. במקרה שקטין או חסר ישע סיפר או התלונן על פגיעה או הטרדה מינית:
מנהל המוסד הרפואי או מי שהוא הסמיך לכך, ישוחח עם הקטין או עם חסר הישע לצורך קבלת פרטים; לאחר השיחה ידווח על כך לאפוטרופוס.
מומלץ להסמיך בעל מקצוע מתמחה בטיפול בקטינים/חסרי ישע במידה וקיימת אפשרות כזאת במוסד.
- 4.7. במקרה של תלונה בנוגע לקטין או חסר ישע שהוגשה על ידי אפוטרופוס או אדם אחר, יש לערוך כל ברור רק לאחר קבלת אישור האפוטרופוס.
- 4.8. על הגורם המברר את התלונה לפעול בהתאם לקבוע בחוק ובתקנות למניעת הטרדה מינית (חובות מעביד), להקפיד על תיעוד התלונה תוך שמירה ככל הניתן על פרטיותם של כל הנוגעים בדבר ועל קיום הליך בירור תלונה יעיל ובזמן סביר. יש לייצע את המתלונן על האפשרות כי תלונתו תועבר לנציב ולממונה במשרד המשפטים (ראה סעיף 7 להלן), בהתאם לנסיבות, וכי זכותו לסרב לחשיפת פרטיו במסגרת הדיווח.
- 4.9. יש להקפיד להגן על זכויות הנילון בעת הבירור ולאחריו, לפי כל דין.

5. פרסום זכויות מטופלים:

- 5.1. כל מוסד וארגון רפואי יפרסם הוראות בנושא מניעת פגיעה והטרדה מינית ואופן הטיפול בתלונות לגביהן בצורה גלויה, נגישה ובולטת למטופלים ולמטפלים בשפות רלוונטיות, כגון באמצעות פוסטרים, מסכי מידע, וכן באתר האינטרנט של הארגון.
- 5.2. הפרסום יכלול את שם הממונה במוסד לנושא טיפול בהטרדה מינית ודרכי הגשת התלונה אליו ואת פרטי נציב קבילות הציבור למקצועות הבריאות במשרד הבריאות ודרכי הפניה אליו.
- 5.3. הנוהל חל גם על מטפלים עצמאיים ועל מטפלים פרטיים. תלונות על מטפלים עצמאיים המספקים שירות לקופה יבוררו על ידי הקופה. תלונות על מטפלים פרטיים יתבררו על ידי הנציב או המשטרה.

6. הגשת תלונה וחובת דיווח במקרה של הטרדה או פגיעה מינית במטופל על ידי צוות רפואי:

- למטופל קיימת זכות להגיש תלונה למוסד הרפואי בכל נושא הנוגע לטיפול שקיבל, ובכלל זה ביחס להטרדה או פגיעה מינית במהלך טיפול או בדיקה, או ביקור אחר במוסד רפואי. דרכי הגשת התלונה או ההתקשורת עם הממונה לטיפול בהטרדה מינית, יפורסמו במקום בולט על ידי הנהלת המוסד.

6.1. הטיפול במוסדות הרפואיים הממשלתיים :

- 6.1.1. אגף המשמעת בנציבות שירות המדינה אחראי באופן בלעדי על הטיפול הראשוני בפניות של מטופלים בנושא הטרדה מינית מצד אנשי צוות רפואי במוסדות הרפואיים הממשלתיים. זאת, כפי שנקבע בהוראות התקשי"ר ובתקנון המותאם לשירות המדינה בהתאם לסעיף 7 (ב) לחוק למניעת הטרדה מינית.
- 6.1.2. הממונה על השוויון המגדרי במוסד רפואי ממשלתי היא הגורם האמון, בין היתר, על קבלת התלונה הראשונית והעברתה להמשך טיפולו של אגף המשמעת.
- 6.1.3. הממונה על השוויון המגדרי במוסד הרפואי הממשלתי, אליה הגיע המידע בדבר החשד לאירוע של הטרדה מינית, חלה עליה חובה לדווח על כל המידע שברשותה אל אגף המשמעת. חובת הדיווח חלה גם על כל אדם בתפקיד ניהולי אליו הגיע מידע מסוג זה.
- 6.1.4. במקרים בהם החשדות מצדיקים טיפול באפיק הפלילי, אגף המשמעת בנש"מ יעביר את התלונה לטיפול משטרתי בהתאם להנחיית המשנה לפרקליט המדינה (עניינים פליליים) מספר 2.39.
- 6.1.5. במידה ותלונה בנוגע למטפל במוסד רפואי ממשלתי התקבלה בנציבות קבילות הציבור למקצועות רפואיים במשרד הבריאות, תועבר התלונה ישירות לאגף המשמעת בנציבות שירות המדינה, להמשך בירור מבלי לעשות כל בירור ביחס אליה.
- 6.1.6. בסיום הליך הבירור, אגף המשמעת יעביר להנהלת המוסד הרפואי את החלטתו אודות הטיפול בתלונה, כאשר יעלה הצורך אגף המשמעת יכול להעביר הנחיות למוסד הרפואי גם במהלך הליך הבירור. אגף המשמעת יעביר במקביל עדכון לראש חטיבת בתי החולים הממשלתיים.
- 6.1.7. נמצאה תלונה נגד אחד מבעלי מקצועות הבריאות המורשים מוצדקת, יעביר אגף המשמעת לנציב קבילות הציבור במשרד הבריאות דיווח לגבי אופן הטיפול בה. זאת, הן אם התלונה הועברה לאגף המשמעת ע"י נציבות קבילות הציבור והן אם ע"י גורם אחר. הנציב יוכל לפנות לאגף המשמעת בבקשה לקבלת חומרים נוספים רלוונטיים בהתאם להנחיית פרקליט המדינה 14.8.
- 6.1.8. אגף המשמעת יעביר לנציב קבילות הציבור במשרד הבריאות דיווח בדבר השעייתו או העברתו מתפקיד של כל עובד מבעלי מקצועות הבריאות המורשים.
- 6.1.9. במידה ויוחלט על הגשת כתב תובענה משמעת, העתק ממנו יועבר לידיעת נציב קבילות הציבור וליחידת הדין המשמעת במשרד הבריאות.

6.2. הטיפול במוסדות רפואיים שאינם ממשלתיים :

במוסדות הרפואיים שאינם ממשלתיים, ימונה ע"י מנהל המוסד גורם אחראי לטיפול בתלונות אלו ("ממונה למניעה וטיפול בהטרדה מינית"), רצוי מקרב אנשי המקצוע הטיפולי (עבודה סוציאלית/פסיכולוגיה) פרטי הממונה למניעה וטיפול בהטרדה מינית ודרכי התקשורת אליו יפורסמו במקום בולט על ידי הנהלת המוסד.

- 6.2.1. הגורם האחראי לטיפול בתלונות יעבור הכשרה ייעודית לטיפול בתלונות על הטרדות מיניות.
- 6.2.2. למטופל יש זכות להגיש תלונה ישירות ל"נציב" אשר תבורר באמצעות "הממונה", במסגרת בירור התלונה יובהר למטופל תהליך הבירור.
- 6.2.3. מנהל המוסד והממונה למניעה וטיפול בהטרדה מינית, יפעלו בהתאם לחוק ולתקנות למניעת הטרדה מינית.
- 6.2.4. מנהל המוסד או מי שהסמיך לכך מטעמו רשאי להתייעץ עם הנציב בדבר הליכי בירור תלונות, נקיטת צעדים זמניים כלפי הנילוץ במהלך בירור תלונות, ונקיטת צעדים כלפי נילוץ.
- 6.2.5. במידה ותלונה בנוגע למטפל במוסד רפואי שאינו ממשלתי התקבלה בנציבות קבילות הציבור למקצועות רפואיים במשרד הבריאות, תועבר התלונה להמשך בירור על ידי הממונה למניעה וטיפול בהטרדה מינית במוסד, בכפוף להסכמת המטופל.
- 6.2.6. בסיום הטיפול בתלונה שהועברה לבירור למוסד המעסיק על ידי נציבות קבילות הציבור למקצועות רפואיים, יועבר דיווח חוזר על תוצאות הבירור, גם אם התלונה נמצאה לא מוצדקת. הדיווח יכלול את התלונה, סיכום הליך הבירור, מסקנותיו, המלצותיו ופעולות שננקטו בעקבותיו.
- 6.2.7. בסיום הטיפול בכל תלונה נגד בעלי המקצועות המורשים, שהוגשה ישירות למוסד, נבדקה שם, נמצאה מוצדקת, וננקטו כנגד הנילוץ הליכים משמעותיים לרבות החלטה על השעייה, סיום העסקה / התקשרות, יעביר מנהל המוסד (או מי מטעמו) דווח מפורט לנציב על אופן הטיפול בה. הדיווח יכלול את: התלונה, סיכום הליך הבירור, מסקנותיו, המלצותיו ופעולות שננקטו בעקבותיו.
- 6.2.8. כאשר התלונה לא התבררה עד תום במקרה בו נשוא התלונה התפטר טרם סיום הבירור תועבר התלונה בצירוף המסמכים והעדויות שנאספו עד לאותו מועד. פרטי המטופל יועברו בהתאם לצורך ובכפוף להסכמתו.
- 6.2.9. הנציב יבחן את המשך הטיפול בכפוף לדווח שהועבר אליו.

7. חובת דיווח ליועץ המשפטי לממשלה (במוסדות רפואיים שאינם ממשלתיים)

- 7.1. בהתאם להוראות סעיפים 268-269 לחוק העונשין התשל"ז 1977, ולהנחיית פרקליט המדינה מספר 14.23 (הנחיית פרקליט המדינה מספר 14.23) קיימת חובה לדווח ליועץ המשפטי לממשלה (ו/או לב"כ במשרד המשפטים-להלן "האחראי") מיד עם פתיחתו או קיומו של הליך משמעותי¹, במקרים של חשש לעבירה של הטרדה ו/או פגיעה מינית, שדינה מאסר 3 שנים ומעלה. בין עבירות אלה נכללות: הטרדה מינית הכוללת התנכלות, מעשה מגונה, מעשה סדום, אינוס, בעילה אסורה בהסכמה, יחסי מין בין מטפל נפשי למטופל ועוד.

¹ בלשון הנחיית פרקליט המדינה 14.23 - "הליך של שפיטה" שמשמעו הליך המכוון להוצאת אדם מגוף אשר הוא חבר בו או שלילת זכות אדם מזכויותיו בגוף (וביתר פירוט ראה ב- <https://www.justice.gov.il/Units/StateAttorney/Guidelines/14.23.pdf>)

7.2. האחראי במשרד המשפטים רשאי להורות על הפסקת הליך משמעותי, אולם ניתן להמשיך בבירור המידע או התלונה עד לקבלת הוראות אחרות על ידי האחראי במשרד המשפטים.

7.3. הפניה לאחראי הינה באמצעות פניה לכתובת דואר אלקטרוני: criminal-deputy@justice.gov.il

7.4. החלטה על הפסקת ההליכים המשמעותיים עד לגמר ההליכים הפליליים או החלטה על המשך ניהולם על ידי המוסד או הנציב, תתקבל על פי שיקול דעתו של האחראי במשרד המשפטים.

8. הוראות כלליות:

8.1. באחריות כל מוסד / מסגרת לקיים הכשרות והדרכות להטמעת ההנחיות והכללים של חוזר זה לרבות יצירת עקרונות לשמירת הסביבה הטיפולית כבטוחה, מכבדת ונטולת הטרדות מיניות מילוליות או פיזיות, בהתאם למפורט בנספח 1 לחוזר זה, בקרב המטפלים, העובדים והמתנדבים.

8.2. מנהלי המוסדות יעבירו לנציב סיכום שנתי מפולח לפי קריטריונים שונים שיפורטו מעת לעת על התלונות והפעולות שננקטו וביניהם: מספר התלונות שהוגשו, מספר התלונות שנמצאו מוצדקות, הסנקציות שננקטו, מקצוע המטפל, מגדר המטפל והמטופל, גיל המטופל וכיו"ב. הסיכום יועבר ב-1 במרץ בכל שנה על גבי פורמט שישלח מבעוד מועד.

8.3. הנציב יגיש לוועדה לקידום מעמד האישה ולשוויון מגדרי בכנסת דיווח שנתי מפולח, המסכם את כלל התלונות והפעולות שננקטו במערכת הבריאות כולה, ללא פרטים מזהים במקרים פרטניים.

9. חלות:

כל מסגרות הבריאות בישראל ובכלל זה מטפלים עצמאיים.

10. היערכות ליישום:

על כל המוסדות להיערך ליישום מלא של החוזר בתוך חודש מיום פרסום החוזר.

בכבוד רב,

פרופ' יחמן אש

העתק: מר ניצן הורוביץ, שר הבריאות
1202797621

כתובת אתר האינטרנט בו מפורסמים חוזרי מינהל הרפואה וחוזרי מנכ"ל
היא: - www.health.gov.il

כללים ליצירת סטנדרט של טיפול ועבודת המטפלים במערכת הבריאות על פי הוראות כל דין:

- (1) על כל טיפול להינתן ללא דעה קדומה וללא אפליה על רקע גזע, מין, דת, נכות, גיל, נטייה מינית, זהות מינית או מגדרית, התנהגות מינית, אמונה פוליטית או השתייכות עדתית.
- (2) יש חשיבות עליונה למתן הסבר על הפעולות המבוצעות בבדיקה וטיפול ומטרותן.
- (3) גם כאשר המטופל/ת קטינה או בעל/ת מוגבלות הפוגעת ביכולתו/ה להבין בדבר, יש להסביר את מצבו/ה, את הטיפול ואת הפעולות המבוצעות, להשיב לשאלות ולכבד את דעותיו/ה, ככל שניתן ובהתאמה לגיל וליכולת ההבנה של המטופל/ת; יש לכבד את תפקידו של ההורה, המלווה או האפוטרופוס של המטופל הילד/הקטין, להשיב לשאלותיו ולכבד דעותיו;
- (4) על מטפל להימנע מהבעת עמדות ואמונות אישיות שלו כלפי מינו או מיניותו של המטופל, כלפי בחירותיו או אורחות חייו והעדפותיו, כלפי גילו או מראהו. הבעת עמדה בנושאים אלה עלולה לגרום למטופל אי נוחות או לגרום לו ביזוי או השפלה.
- (5) על המטפל לגלות מודעות ורגישות לכך שמטופל שחווה בעבר פגיעה מינית או אלימות - חוויות אלה עלולות להשפיע באופן מוגבר על חווייתו במהלך הבדיקה או הטיפול הרפואי, ולהעצים את הקושי בבדיקה או בטיפול, נפשית וגופנית.
- (6) על המטפל לגלות מודעות גבוהה לאיתור קטינים וחסרי ישע בסיכון הסובלים מפגיעה, ולפעול על פי ההנחיות והדין, לרבות בכל הנוגע לחובות דיווח רלוונטיות.
- (7) ככלל - יחסים אינטימיים בין מטפל למטופל נחשבים כיחסים אסורים ומהווים עבירת משמעת באשר אינם יחסים שוויוניים, וחזקה עליהם שהם כוללים אלמנטים של ניצול. מטפל לא ינצל את מעמדו המקצועי או את יחסי הכוחות בינו לבין מטופל על מנת להשיג יחסי מין, קשר אינטימי אחר, טובות הנאה כלשהן, או כל מערכת יחסים לא נאותה אחרת. כלל זה חל גם ביחס לבני משפחה, מלווים, מבקרים ואפוטרופוסים של המטופל.
- (8) באופן מיוחד - קיום יחסי מין בין מטפל נפשי לבין מטופל שלו, בתקופת הטיפול ועד שלוש שנים לאחר תום הטיפול – אסור לפי חוק. מעשה כזה מהווה, בפני עצמו, עבירה פלילית שדינה מאסר עד ארבע שנים (ס' 347א לחוק העונשין).
- (9) חלה חובה על מנהל המוסד לדאוג ליצירת תקן/נורמה טיפולית (סטנדרט בנושא החוק למניעת הטרדה מינית ויישום נוהל זה) התואם את הסטנדרטים אשר נקבעו בהוראות החוק והדין ושייקבעו מעת לעת במשרד הבריאות, תוך היוועצות עם קופות החולים ועם בתי החולים. (נספח 2)

מצורפים ניירות עמדה של הר"י:

- א. [בדיקה גופנית על ידי רופאים באזורים נסתרים בגוף המטופלים - 2018](#)
- ב. [יחסי מין בין רופא ובין מטופל - 2002](#)
- ג. [אמנה לבדיקה גניקולוגית - פברואר 2021](#)

ד. מהלך בדיקה / טיפול רפואי :

ככלל, כל טיפול רפואי דורש הסכמת מטופל לאחר שניתן לו הסבר על מהות הטיפול.

1. בכל בדיקה/טיפול, יינתן למטופל הסבר מפורט, כולל התייחסות למידת החשיפה, המגע הצפוי ושימוש במכשירים במהלך הטיפול/בדיקה, על מנת להתאים את הציפיות ולמנוע מצוקה, הפתעה או הבנה שגויה של הפעולות.
2. בבדיקות שכוללות מגע חודרני, כגון: בדיקה גינקולוגית, וגינלית, רקטלית, אורולוגית, או הכוללת חשיפה או מגע באיברים אינטימיים כגון שדיים, עכוזים, פנים הירכיים, או באיברי המין – יש לתת הסבר על הבדיקה ולקבל הסכמה של המטופל, בטרם התחלת הבדיקה וגם במהלכה, תוך הדגשה כי המטופל זכאי לבקש להפסיק את הבדיקה בכל שלב, כולל בעקבות אי נעימות גופנית או נפשית. מומלץ לתת לכל מטופל בטרם הבדיקה "דף מידע על טיפולים רפואיים חודרניים" (בנספח דוגמא לדף מידע). יש לתעד ברשומה הרפואית את מתן ההסבר ודף המידע.
3. יש ליידע באמצעות שילוט בשפות רלוונטיות על הזכות לנוכחות מלווה, ולאפשר נוכחות של אדם נוסף בחדר, לפי רצון המטופל, וככל שניתן - המטופל יוכל לבחור את מינו של אותו אדם.
4. **אין לכפות** על מטופל נוכחות של אדם נוסף בחדר, בפרט במהלך בדיקות חודרניות והפוגעות בצנעת הפרט. יש לבקש אישור המטופל לכניסת אנשים נוספים לחדר, לרבות סטודנטים / מתמחים, למעט כניסה במצבי חרום. יש להרגיל את הצוות לנקישה על דלת סגורה והמתנה למענה - בטרם כניסה בחדרים בהם מתבצעות בדיקות, ובמיוחד בחדרים בהם מתבצעים טיפולים הכרוכים בחשיפה גופנית.
5. אין לדרוש או לבקש פשיטת בגד מעבר לאזור הבדיקה או הטיפול הדרוש.
6. יש לשמור על כבודו ופרטיותו של המטופל בעת פשיטת בגדיו ולבישתם בחזרה לאחר הטיפול או הבדיקה. בחדרים בהם מתבצעות בדיקות הכרוכות בפשיטת בגדים יהיה פרגוד שהמטופל יוכל להתפשט מאחוריו ללא נוכחות אדם נוסף. בשום מקרה לא יידרש מטופל לפשוט בגדיו לנגד עיני המטפל או המלווה.
7. מטפל לא יפשיט בעצמו מטופל ולא יסיט את בגדו של מטופל באופן החושף את גופו, אלא אם המטופל אינו מסוגל לעשות זאת בעצמו, וזאת לאחר קבלת רשות או לבקשת המטופל. יש לבקש מהמטופל (או מהמלווה, אם יש כזה) לעשות זאת בעצמו.
8. יש לדאוג לחשיפה של האיבר הנבדק או מצולם ברמה המינימלית ההכרחית לצורך הבדיקה, ויש לדאוג לאפשרות של כיסוי איברים מוצנעים, בזמן הבדיקה/טיפול, ככל שהדבר אינו פוגע בבדיקה/טיפול. אם אין אפשרות לכיסוי - יש להסביר זאת למטופל.
9. על מוסדות הבריאות לדאוג לאספקת אמצעים הולמים להקצאת אזור המאפשר הסרת לבוש באופן מוצנע כולל פרגוד, כיסא ומקום לתליית בגדים, לכיסוי המטופלים ולאמצעים לניגוב עצמי בתום הבדיקה, לפי הצורך.
10. יש לאפשר למטופל/ת, במידת האפשר, לבחור שחדר הבדיקה ינעל בעת בדיקה גופנית. אין לנעול את הדלת בניגוד לרצון המטופל/ת.
11. יש ליצור תנאי טיפול נאותים ואוירה ראויה ומכבדת, לרבות שמירה על טמפרטורת חדר נוחה וקיום וילונות כהים על חלונות.

12. יש להבין ולהפנים כי התנהגויות מבין המפורטות להלן עלולות להיחשב להטרדה מינית : בדיחות גסות או מיניות ; התבטאויות בעלות אופי מיני, גם אם הן מכוונות כמחמאה ; התבטאויות לא מכבדות המתייחסות לאיברי גוף או לאורח החיים של המטופל או של המטפל ; התייחסויות או הערות של המטפל על חיי המין של המטופל או של המטפל ; התייחסויות להתנהגויות מיניות, בעיות מיניות או נטיות מיניות של המטופל או המטפל או של אחרים, שאינן רלוונטיות לטיפול ; ועוד.
13. אם הערה או התייחסות בנושא מיני היא רלוונטית לטיפול יש להסביר זאת למטופל ברגישות ובמקצועיות.
14. אין להציע למטופל הצעות בעלות אופי מיני גם אם המטופל לא הראה שאינו מעוניין בהצעות כאלה, ואף אם המטופל הראה כי הוא כן מעוניין בהן.
15. אין להעיר למטופל הערות בנוגע לחזותו או למראה גופו שלא למטרות רפואיות רלוונטיות לטיפול. אם הערה בנושא היא רלוונטית לטיפול יש להעיר אותה ברגישות ובמקצועיות, ולהסביר את הקשר שלה לטיפול.
16. בעת הליכים כירורגים בהם המטופל בהכרה חלקית או בהרדמה או טשטוש חלקיים, יש להנחות את אנשי הצוות לתקשר עם המטופל ולעדכנו בדבר ההליך והפעולות המבוצעות. כן יש לשמור על תקשורת מקצועית והולמת בין אנשי הצוות, תוך רגישות למצב המיוחד והמוגבל בו נמצא המטופל.
17. צילום במכשיר סלולרי במהלך טיפול, לרבות במהלך הליך כירורגי בהרדמה, ייעשה אך ורק למטרות טיפוליות ורק כאשר לצילום באופן זה יש ערך מוסף לטיפול ובהסכמת המטופל ואין חלופה זמינה אחרת. הצילום יועבר לרשומה רפואית ויימחק מהטלפון הסלולרי עם סיום ההעברה.
18. בסיום בדיקה גופנית או בדיקה אחרת שנערכה כאמור לעיל, יסביר המטפל את ממצאי הבדיקה, רק לאחר שהמטופל התלבש.
- כל האמור לעיל אינו גורע מחובת המטופל לנהוג בכבוד בסגל המטפל, לא לפגוע בפרטיות וצנעת הפרט של המטפלים, לא לנהוג באלימות כלשהי כלפיהם ולמסור מידע מהימן לצורך קבלת טיפול רפואי מיטבי.

נספח 2

דוגמא לדף מידע שמומלץ לתת למטופלים

דף מידע לביצוע בדיקות שיש בהן כדי לפגוע בצנעת הפרט

1. הבדיקה אותה הנך עומד/ת לעבור היא בדיקה שיש בה אפשרות לפגיעה בצנעת הפרט, בשל אחד מאלה:
 - צורך להסיר בגדים
 - מגע בגוף מתחת לבגדים
 - מגע באיזורים מוצנעים בד"כ
 - מגע באברי המין או בשדיים או בעכוז וכדומה
 - שאלות הנוגעות לתפקוד מיני, לדימוי הגוף וכדומה
2. דעי שזכותך לבקש נוכחות אדם נוסף שילווה אותך במהלך הבדיקה, כגון בן משפחה פרט למקרים בהם נוכחות המלווה מסכנת אותך או מפריעה לבדיקה. ניתן לבקש נוכחות איש צוות נוסף מהמרפאה/בי"ח, רק בהתאם לזמינות ולאפשרויות.
3. זכותך לבקש את הפסקת הבדיקה בכל מקרה שבו תחושי אי נעימות, גופנית או נפשית, מבוכה או מצוקה מכל סיבה אחרת.
4. חל איסור על מטפלים או אנשי צוות במוסד הרפואי לספר לך בדיחות גסות או מיניות או להתבטא כלפיך באופן מיני, גם אם הכוונה למחמאה; אסור להתבטא כלפיך באופן לא מכבד בהתייחס לאיברי גוף או לאורח החיים שלך או של איש הצוות/המטפל; אסור להשמיע באזניך התייחסויות או הערות על חיי המין שלך או של המלווים שלך או של המטפל; אסורות התייחסויות להתנהגויות מיניות, בעיות מיניות או נטיות מיניות שלך או של המטפל או של אחרים, שאינן רלוונטיות לטיפול. אם דבר מכל אלה הוא רלוונטי לטיפול, על המטפל להסביר זאת בשפה ברורה ומכבדת.
5. זכותך לקבל הסבר על מידת החשיפה הצפויה מהבדיקה, המגע הצפוי בגופך והצורך בשימוש במכשירים במהלך הטיפול/בדיקה.
6. בבדיקות שכוללות מגע חודרני, כגון: בדיקה גינקולוגית, וגינלית, רקטלית, אורולוגית, או הכוללת חשיפה או מגע באיברים אינטימיים כגון שדיים, עכוזים, פנים הירכיים, או באיברי המין, זכותך לקבל הסבר מראש על הצפוי במהלך הבדיקה.

7. אסור לכפות עליך נוכחות של אדם נוסף בחדר, בניגוד לרצונך, במיוחד במהלך בדיקות חודרניות והפוגעות בצנעת הפרט. יש לבקש את הסכמתך להשתתפות אנשים נוספים פרט למטפל בבדיקה ולכניסת אנשים נוספים לחדר, כולל סטודנטים (פרט למצבי חירום).
8. כשהנך נמצאת בחדר במהלך בדיקה חודרנית על אנשי צוות אחרים לנקוש על הדלת ולחכות לתשובה בטרם כניסתם.
9. על המטפלים לבקש ממך לפשוט בגדים אך ורק כאשר הדבר הכרחי לצורך הבדיקה / טיפול, ובמקרה כזה יבקשו ממך לפשוט רק את הבגדים שהכרחי לפשוט בליווי הסבר לצורך.
10. זכותך לשמירה על כבודך ופרטיותך בעת פשיטת הבגדים וההתלבשות בחזרה, בחדר הבדיקה יהיה פרגוד שבאפשרותך להתפשט מאחוריו ולהתכונן לבדיקה, ללא נוכחות אדם נוסף (גם לא המטפל).
11. ככלל עליך להתפשט בעצמך, או בסיוע מלווה מטעמך, אלא אם אינך מסוגל לעשות זאת, שאז ניתן לבקש את עזרת מטפל או איש צוות. הסטת בגד הנחוצה לשם בדיקה תיעשה בדרך כלל על ידך, אלא אם הנך מתקשה בכך.
12. זכותך שהאיבר הנבדק או המצולם יחשף רק ברמה המינימלית ההכרחית לצורך הבדיקה, וזכותך לקבל אמצעי לכיסוי איברים מוצנעים בזמן הבדיקה/טיפול (כגון מגבת, נייר מתאים או חלוק), ככל שהדבר אינו פוגע בבדיקה/טיפול. אם אין אפשרות לכיסוי זכותך לקבל הסבר על כך.
13. זכותך לבחור ולהחליט, במידת האפשר, ביחס לתהליך של בדיקה הכוללת חשיפה של איברים. זכותך לציין האם ברצונך שהחדר יהיה נעול בזמן הבדיקה/טיפול, או לא.
14. זכותך שלא יופנו אליך מצד מטפל או עובד המוסד הרפואי הצעות בעלות אופי מיני, ולא חלה עליך חובה להראות שאינך מעוניינת בהצעות כאלה. יודגש כי הצעות בעלות אופי מיני הן פסולות ואסורות גם אם הראית עניין חיובי בהן.
15. זכותך שמטפלים וצוות לא יעירו לך הערות בנוגע לחזותך או למראה הגוף שלך, שלא למטרות רפואיות רלוונטיות לטיפול. אם הערה בנושא היא רלוונטית לטיפול זכותך לקבל על כך הסבר ברגישות ובמקצועיות.
16. זכותך להתלונן על כל פגיעה בזכויות כאמור לעיל, על ידי הגשת תלונה.

הליך הגשת תלונה במקרה של חשד להטרדה או פגיעה מינית

קיימים מספר מסלולים בדין להגשת תלונה במקרים של הטרדה או פגיעה מינית:

א.

תלונה של מטופל על פגיעה שביצע איש צוות רפואי:

מטופל יכול לבחור אחת או יותר מבין האפשרויות הבאות:

• הליך משמעותי

פנייה אל הממונה למניעה וטיפול בהטרדה מינית בארגון אליו משויך המוסד הרפואי/הנילו (קופת חולים, משרד הבריאות, בית חולים, נציבות שירות המדינה וכיו"ב). פנייה לנציב קבילות הציבור למקצועות רפואיים במשרד הבריאות. בכל דרך שיבחר המטופל, יש ליידע אותו על האפשרויות הנוספות, ועל הליך הבירור והדיווח הצפוי בעקבות התלונה. על הממונה לפעול בהתאם לקבוע בחוק ובתקנות למניעת הטרדה מינית (חובות מעביד), ובכלל זה להקפיד על תיעוד התלונה, שמירה ככל הניתן על פרטיותם של כל הנוגעים בדבר, מניעת התנכלות בשל הגשת התלונה וקיום הליך בירור תלונה יעיל ובזמן סביר, תוך עדכון המלין על הממצאים, שלבי ההליך והתוצאות. כל גורם אליו הגיעה פנייה, נדרש לדווח על קיומה ותוצאות הבירור בעניינה לגורמים שמעליו: **במוסדות ממשלתיים**, חלה חובת דיווח על כל מנהל אליו הגיע מידע בדבר חשד לאירוע של הטרדה מינית לממונה על השוויון המגדרי במשרד או במוסד הרלבנטי או ישירות לאגף המשמעת בנציבות שירות המדינה. ממונה על השוויון המגדרי תעביר כל תלונה וכל מידע על חשד לאירוע של הטרדה מינית לאגף המשמעת בנציבות שירות המדינה. חל איסור על מנהל או על ממונה על השוויון המגדרי אליהם הגיע מידע בדבר חשד לאירוע של הטרדה מינית לדווח על המידע לגורם כלשהו בהנהלת המשרד ו/או לממונים עליהם. מידע כאמור יועבר אך ורק על ידי אגף המשמעת בנציבות שירות המדינה, אם וכאשר יהיה צורך בכך, תוך הקפדה על פרטיותם של הנוגעים בדבר.

• הליך פלילי:

הגשת תלונה במשטרה.

• הליך אזרחי:

כל אדם שהוטרה מינית יכול לבחור להגיש תביעה אזרחית כנגד המטריד/ה. חשוב לציין כי, הליך משמעותי והליך האזרחי יכולים להתקיים במקביל, אולם הליך בירור משמעותי לא יתבצע או יפסק עד לסיום ההליך הפלילי, אלא אם המשטרה או פרקליט המדינה אישרו לקיימם במקביל. חקירה משמעותית בנציבות שירות המדינה לא תתבצע או תיפסק אם הוגשה תלונה במשטרה. אגף המשמעת יעקב אחר ההליך הפלילי וישקול נקיטת צעדים במקביל אליו (כגון, ביצוע הפרדה בין המתלוננת/לנילו/ה, השעיית הנילו/ה) ולאחר סיומו (העמדה לדין לאחר הרשעה פלילית או בחינת העמדה לדין משמעותי לאחר סגירת התיק הפלילי).

נפגע מהטרדה מינית יכול לבחור אם ליזום אחד או יותר מההליכים האמורים.
בכל אחד מן המסלולים המפורטים לעיל, יש להבטיח מתן ליווי ותמיכה למתלונן ע"י האחראי לנושא בארגון או על ידי הממונה על השוויון המגדרי במוסד רפואי ממשלתי.

ב. תלונה של מטפל על פגיעה בידי מטופל

במידה ומדובר בפגיעה על ידי מטופל יש לנהוג על פי הנחיות המוסד בנושא אלימות כלפי צוות. אין מניעה שהליך הברור יהיה באמצעות הממונה על שיוויון מגדרי /הממונה למניעה וטיפול בהטרדות מיניות.

ג. תלונה של מטפל על פגיעה בידי איש צוות רפואי או עובד אחר במוסד

יש לפנות לממונה על השוויון המגדרי (במוסדות ממשלתיים) או לממונה למניעה וטיפול בהטרדות מיניות, במוסדות האחרים.

טופס מוצע לתיעוד/דווח תלונה על הטרדה מינית (במוסד שאינו ממשלתי)

פרטי המתלונן

- שם ושם משפחה
- ת.ז.
- שנת לידה
- טלפון:
- דוא"ל

פרטי הנילון

- שם ושם משפחה
- טלפון
- דוא"ל:
- מקצוע:
- היכן התרחשה ההטרדה:
- קופ"ח
- שם הקופה:
- סניף: כתובת:
- ביה"ח:
- מחלקה /מרפאה /חדר מיון /אחר:
- מרפאה פרטית: כתובת המרפאה:
- אחר:
- פרטים נוספים

פרטי האירוע

- מתני התרחש האירוע (תאריך):
- איפה התרחש האירוע:
- פרטי האירוע (יש לתעד את השיחה באופן מדויק ככל שניתן)
- האם ישנן ראיות חיצוניות לתלונה? (הודעות ווטסאפ/צילום/הקלטה)
- האם היו תוצאות פיסיות לאירוע? (חבלה, נזק לרבות נפשי)
- האם יש עדים לאירוע?
- האם יש עדים שפגשת לאחר האירוע /סיפרת להם על האירוע?

תהליך הבירור (נא לפרט)

- תיאור תהליך הבירור מול הנילון
- היועצות בגורמים נוספים
- קבלת החלטה האם מדובר בהטרדה מינית כן/לא
- החלטה אחרת
- מה ההמלצה למנהל המוסד להמשך טיפול
- נקיטת אמצעים משמעותיים פנים ארגוניים
- פיטורין /השעייה /התפטרות

שם ממלא התלונה ותפקידו: _____

תאריך: _____